

Brussel, 23.3.2020
COM(2020) 104 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE

**AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH
EN SOCIAAL COMITÉ, HET COMITÉ VAN DE REGIO'S EN DE EUROPESE
INVESTERINGSBANK**

**betreffende de uitvoering van de mededeling van de Commissie over een nieuw en
sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de EU**

1. INLEIDING

Dit verslag geeft een overzicht van de voortgang die is geboekt bij de uitvoering van de mededeling van de Commissie “Een nieuw en sterker **strategisch partnerschap** met de ultraperifere gebieden van de EU” (hierna “de mededeling”)¹.

De ultraperifere gebieden van de EU – Guadeloupe, Frans-Guyana, Martinique, Mayotte, Réunion en Saint Martin (Frankrijk), de Azoren en Madeira (Portugal) en de Canarische eilanden (Spanje) – hebben te maken met structurele **beperkingen** die verband houden met hun afgelegen ligging, geringe omvang, kwetsbaarheid voor klimaatverandering en insulaire karakter² en die een rem zetten op hun groei en ontwikkeling. In verband daarmee voorziet het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (artikel 349 VWEU) in **specifieke maatregelen** ter ondersteuning van de ultraperifere gebieden, waaronder toegespitste voorwaarden voor de toepassing van het EU-recht in deze gebieden en voor de toegang tot EU-programma's.

De ultraperifere gebieden, die verspreid liggen over de Atlantische Oceaan, het Caribisch gebied, Latijns-Amerika en de Indische Oceaan, verschaffen de EU **unieke troeven**: een rijke biodiversiteit, een strategische locatie voor activiteiten op het terrein van de ruimtevaart en de astrofysica, omvangrijke maritieme economische zones, en de nabijheid van andere continenten.

In oktober 2017 heeft de Commissie een mededeling aangenomen ter versterking van het partnerschap met de ultraperifere gebieden en hun respectieve lidstaten en ter bevestiging van haar vastbeslotenheid deze gebieden te ondersteunen in hun streven naar groei. In april 2018 heeft de Raad zich ingenomen getoond met de mededeling en de Commissie verzocht om overeenkomstig artikel 349 VWEU verder te blijven werken aan specifieke maatregelen voor deze gebieden³.

In dit verslag worden maatregelen gepresenteerd die de Commissie, de ultraperifere gebieden en hun respectieve lidstaten hebben uitgevoerd in de sectoren die in de mededeling zijn beschreven⁴, wordt op resultaten gewezen⁵ en wordt voorgesteld om de inspanningen te richten op de aanpak van klimaatverandering, de bescherming van de biodiversiteit, de overstap naar de circulaire economie en het stimuleren van hernieuwbare energie. Het gaat hierbij om voor deze gebieden belangrijke uitdagingen, zoals wordt erkend in het vlaggenschipinitiatief de “Europese Green Deal”⁶, waarin wordt benadrukt dat de Commissie bijzondere aandacht zal doen uitgaan naar de ultraperifere gebieden en rekening zal houden met hun kwetsbaarheid voor klimaatverandering en natuurrampen en met hun unieke troeven, zoals biodiversiteit en hernieuwbare energiebronnen. Daarnaast wordt in het verslag onderstreept dat het noodzakelijk is om de inspanningen in andere sleutelsectoren, zoals de blauwe economie en connectiviteit, op te voeren.

Een nieuw bestuur op basis van een sterk partnerschap

Zoals in de mededeling is uiteengezet, houdt de Commissie sinds 2017 in de **besluitvorming** stelselmatig rekening met de **zorgpunten en belangen** van de ultraperifere gebieden.

---

¹ COM(2017) 623 final.

² Op Frans-Guyana na, dat in Latijns-Amerika ligt, zijn de ultraperifere gebieden allemaal eilanden of eilandengroepen.

³ Conclusies van de Raad Algemene zaken van april 2018.

⁴ Het verslag heeft betrekking op maatregelen van na de goedkeuring van de mededeling.

⁵ In de bijlage worden de maatregelen gepresenteerd die elk ultraperifere gebied en zijn respectieve lidstaat hebben getroffen.

⁶ De Europese Green Deal – mededeling van de Commissie COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

In 2018 heeft de Commissie de specifieke kenmerken van de ultraperifere gebieden vastgelegd in 21 **voorstellen voor EU-programma's voor de periode 2021-2027** in een breed scala sectoren, waaronder cohesie, landbouw, visserij, onderzoek, milieu, vervoer en digitale connectiviteit, alsmede internationale samenwerking. Op die wijze heeft de Commissie in de meeste EU-programma's voor die gebieden nieuwe kansen gecreëerd en op maat gesneden voorzieningen zeker gesteld.

In het kader van de landenverslagen van het **Europees semester** adviseerde de Commissie in 2019 Frankrijk, Portugal en Spanje om in hun ultraperifere gebieden cohesiebeleidsmiddelen te investeren op belangrijke terreinen zoals de circulaire economie, connectiviteit, vaardigheden en voortijdig schoolverlaten. In de landspecifieke aanbevelingen van de Raad worden deze lidstaten opgeroepen om bij het gebruik van de cohesiefondsen rekening te houden met regionale verschillen en de situatie in de ultraperifere gebieden. In de landenrapporten van 2020 worden ook de specifieke kenmerken van de desbetreffende ultraperifere gebieden aangegeven.

De Commissie heeft onderzocht wat de mogelijke gevolgen zijn voor de belangrijkste economische sectoren van de ultraperifere gebieden van de **handelsovereenkomsten** waarover momenteel wordt onderhandeld⁷. Als gevolg daarvan bevat het politiek akkoord over het handelsgedeelte van de associatieovereenkomst tussen de EU en Mercosur van 2019 een vrijwaringsclausule voor de bescherming van de lokale productie in de ultraperifere gebieden. In de lopende evaluatie van de wetgeving inzake staatssteun en van de speciale belastingstelsels van de ultraperifere gebieden worden de specifieke kenmerken van deze gebieden onderzocht.

De Commissie heeft de ultraperifere gebieden geraadpleegd over hun behoeften en dienovereenkomstig op maat gesneden steun verstrekt. Zij heeft de ultraperifere gebieden bijvoorbeeld geraadpleegd over hun behoeften inzake de aanpassing aan de klimaatverandering en deze weergegeven in de oproep van 2019 tot het indienen van voorstellen in het kader van het LIFE-programma⁸. Verder heeft zij twee evenementen georganiseerd om deze gebieden bij te staan in het opstellen van strategieën voor blauwe groei⁹. De ultraperifere gebieden hebben, in de vorm van dertig reacties op openbare raadplegingen, grotere inspanningen geleverd om hun belangen onder de aandacht te brengen. Ten slotte heeft de Commissie, via burgerdialogen, contact gezocht met de bewoners van de ultraperifere gebieden: in 2018 op Martinique en de Canarische eilanden, en in 2019 op de Azoren en Madeira.

Vanuit de EU-fondsen voor het cohesie-, landbouw-, visserij- en maritiem beleid zijn er aanzienlijke middelen ingezet voor de ondersteuning van lokale investeringen ter versterking van het partnerschap met de ultraperifere gebieden en hun respectieve lidstaten, met name ten aanzien van het concurrentievermogen van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), werkgelegenheid en sociale inclusie, milieu en connectiviteit¹⁰. De ondersteuning vanuit deze fondsen bedraagt in de periode 2014-2020 meer dan 13 miljard EUR.

---

⁷ In Besluit (EU) 2020/13 van de Raad tot wijziging van de onderhandelingsrichtsnoeren voor de onderhandelingen over economische partnerschapsovereenkomsten met de landen en regio's in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan staat dat deze overeenkomsten "voorzien in specifieke maatregelen ten gunste van producten uit deze gebieden, die erop gericht zijn hen [...] te integreren in de intraregionale handel".

⁸ LIFE L'Instrument Financier pour l'Environnement.

⁹ Forum van de ultraperifere gebieden voor maritieme zaken en visserij in 2018 en 2019.

¹⁰ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

De Commissie heeft **twee taskforces** ingesteld die zich bezighouden met de ondersteuning van Réunion bij de energietransitie en van de Canarische eilanden bij afvalbeheer. In deze taskforces zijn de diensten van de Commissie en nationale en regionale belanghebbenden samengebracht.

Eurostat, het bureau voor de statistiek van de EU, heeft een internetpagina ontwikkeld met gegevens over de ultraperifere gebieden¹¹. In 2019 is de Commissie een onderzoek gestart met als doel betere gegevens en meer kennis ten behoeve van duurzaam visserijbeheer en de instandhouding van visbestanden in deze gebieden. Het Franse bureau voor de statistiek werkt samen met Saint Martin en Sint Maarten bij het verzamelen van lokale gegevens. Het Portugese bureau voor de statistiek werkt samen met Madeira en de Azoren aan gegevens over landbouw, zee en vervoer; de Azoren werken aan betere gegevens over de blauwe economie en de Canarische eilanden aan die over lokale productie.

De Commissie heeft de zorgen van de ultraperifere gebieden vastgelegd in een ongekend aantal EU-initiatieven en de gebieden hebben hun inspanningen verdubbeld om een bijdrage aan de beleidsvorming te leveren. Er bestaat ruimte om de mogelijkheden van de taskforces verder te verkennen. Om de beleidsvorming op de ultraperifere gebieden te kunnen afstemmen, is het nodig om op het niveau van deze gebieden gegevens te verzamelen.

---

¹¹ Regions and cities' illustrated: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=outermost.economy&lang=en>

2. DE TROEVEN VAN DE ULTRAPERIFERE GEBIEDEN UITSPELEN

In de mededeling worden de troeven van de ultraperifere gebieden – zoals de blauwe economie, biodiversiteit, hernieuwbare energiebronnen – belicht en worden er acties voorgesteld voor het ontwikkelen van mogelijkheden in deze sectoren ter ondersteuning van de groei.

Blauwe economie

De Commissie heeft het wettelijke en financiële kader verstevigd om de blauwe economie in de ultraperifere gebieden te versterken en tegelijkertijd het duurzame beheer van mariene rijkdommen en ecosystemen te waarborgen. In 2018 heeft de Commissie de Europese **richtsnoeren inzake staatssteun** herzien om overheidssteun voor de aankoop van vissersvaartuigen in ultraperifere gebieden mogelijk te maken, onder een reeks voorwaarden ter bescherming van een duurzame visserij.

Bovendien heeft de Commissie met het oog op de ultraperifere gebieden **specifieke maatregelen** voorgesteld in het kader van het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij 2021-2027, waaronder een ten behoeve van deze gebieden geoordeeld budget voor zowel structurele investeringen als voor het **compenseren** van extra kosten. Daarnaast stelde de Commissie voor dat elke lidstaat een **actieplan** uitwerkt om de uitdagingen in zijn ultraperifere gebieden op het vlak van de visserij en de duurzame blauwe economie het hoofd te bieden.

In 2019 heeft de Commissie een adviesraad voor de ultraperifere gebieden in het leven geroepen om belanghebbenden uit deze gebieden te kunnen raadplegen over visserijgerelateerde zaken en heeft zij ervoor gezorgd dat de **associatieovereenkomst tussen de EU en Mercosur** de partijen daarbij verplicht tot het bestrijden van illegale visserij. Met betrekking tot de vlootcapaciteit heeft de Commissie in 2019 een evaluatie gepresenteerd van de **regeling voor toevoeging of onttrekking** in het kader van het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij. In haar mededeling over de Green Deal van december 2019 heeft de Commissie de centrale rol van de blauwe economie in de strijd tegen klimaatverandering onderstreept en haar voornemen aangekondigd voorstellen te zullen doen voor manieren om de maritieme ruimte duurzamer te beheren.

De Raad heeft conclusies aangenomen over de oceanen en zeeën waarin hij het belang van het Europees maritiem en visserijbeleid in de ultraperifere gebieden voor het bevorderen van blauwe economische activiteiten opnieuw bevestigt en wijst op de kwetsbaarheid van deze gebieden voor de klimaatverandering, die hun kustlandschap, hun ecosystemen en hun biodiversiteit aantast¹².

De ultraperifere gebieden geven vorm aan **strategieën voor de blauwe economie** die bedoeld zijn om te komen tot duurzaam gebruik van mariene rijkdommen en het behoud van biodiversiteit, maar de vooruitgang is ongelijkmatig en wisselend qua reikwijdte en zwaartepunt. Sommige gebieden werken, met ondersteuning vanuit het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, aan betere maritieme ruimtelijke ordening, zodat de oceanen beter benut kunnen worden. Dit geldt met name voor de Azoren, Madeira, de Canarische eilanden en Réunion. Veel gebieden hebben **steunmaatregelen** ontwikkeld zoals financieringsinstrumenten voor kleinschalige marktdeelnemers (een kredietlijn voor kleine ondernemingen op Madeira, leningen aan kleine marktdeelnemers in Frans-Guyana, steun

---

¹² Conclusies van de Raad over de oceanen en zeeën van 19 november 2019.

voor de aankoop van vaartuigen op Mayotte) en de ontwikkeling van vaardigheden (Martinique, de Azoren, Madeira).

Daarnaast doen de ultraperifere gebieden verdere investeringen in **opkomende sectoren**, zoals de monitoring en verkenning van zeegebieden (de Atlantische waarnemingspost op de Azoren) of hernieuwbare mariene energie (het Plocan-platform op de Canarische eilanden). Alle ultraperifere gebieden hebben via het Orfish-project de **duurzame ontwikkeling van de visserij** gestimuleerd en sommige van hen bevorderen het duurzame blauwe toerisme, bijvoorbeeld in de Caribische Zee.

Voor het stimuleren van de blauwe groei hebben de gebieden op maat gesneden, uitgebreide strategieën voor de blauwe economie nodig die betrekking hebben op traditionele en innovatieve sectoren. In dit verband is het belangrijk om de nadruk te leggen op innovatieve activiteiten, het verbeteren van wetenschappelijke kennis over visserij en mariene gebieden, en het maximaliseren van nationale en EU-ondersteuning.

Landbouw en plattelandontwikkeling

Het voorstel van de Commissie voor de hervorming van het **gemeenschappelijk landbouwbeleid 2021-2027** bevat specifieke voorwaarden en afwijkingen die een weerspiegeling vormen van de behoeften van de ultraperifere gebieden. De voorstellen beogen dat er in nationale strategische plannen rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden van de ultraperifere gebieden en dat deze gebieden profiteren van zowel de maximale medefinancieringspercentages van het **Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling** als van een specifieke reeks bijzondere voorwaarden.

Daarnaast heeft de Commissie voorgesteld om de EU-landbouwregeling voor de ultraperifere gebieden **Posei** te handhaven, en dus de rechtstreekse betalingen aan boeren in deze gebieden in stand te houden. In de periode 2017-2019 is met de Posei-regeling de landbouwproductie en werkgelegenheid in de ultraperifere gebieden gesteund, het aanbod van landbouwproducten naar deze gebieden zeker gesteld, en zijn de extra kosten voor het vervoer van deze producten verlicht.

Met de steun van hun door de EU medegefinancierde programma's voor plattelandontwikkeling hebben de ultraperifere gebieden jonge boeren geholpen bij de teelt en verkoop van marktproducten als avocado, bananen en suikerruit, en zijn agromilieumaatregelen en Leader-initiatieven¹³ ontwikkeld. Het zwaartepunt van deze maatregelen ligt bij de verbetering van de leefomstandigheden van de plattelandsbevolking.

Diverse ultraperifere gebieden hebben **kwaliteitsregelingen** voor landbouwproducten in combinatie met afzetmaatregelen opgesteld. Andere hebben geïnvesteerd in **nieuwe landbouwtechnologieën**, zoals de grondloze teelt van planten en groenten op Saint Martin, de inzet van op afstand bestuurde luchtvaartuigen op de Azoren, of het testen van het gebruik van organische hulpbronnen in Frans-Guyana. De Franse overheid werkt ook aan de ontwikkeling van **risicobeheersinstrumenten** voor bijvoorbeeld de bananenproductie.

De landbouw blijft een cruciale sector: zorgen voor kwaliteit van en innovatie in de lokale productie, een eerlijk inkomen voor boeren en de optimalisering van een ondersteunend instrumentarium zijn belangrijke uitdagingen die overwonnen moeten worden.

Biodiversiteit

---

¹³ Leader-programma: Liaison entre actions de développement de l'économie rurale.

Om de ultraperifere gebieden te helpen bij het behoud van hun unieke biodiversiteit heeft de Commissie in 2019 een oproep doen uitgaan tot het indienen van projecten die zijn toegesneden op de behoeften en capaciteit van de gebieden (Life4BEST). De Commissie heeft voorgesteld om het **LIFE-programma 2021-2027** in te zetten voor de ondersteuning van de natuur en de biodiversiteit van de ultraperifere gebieden en dat in de gunningscriteria van dit programma speciale aandacht aan deze gebieden wordt besteed. Biodiversiteitsprojecten komen daarnaast in aanmerking voor financiering in het kader van het Commissievoorstel voor het **Europees Fonds voor regionale ontwikkeling 2021-2027**.

De Commissie heeft de unieke biodiversiteit van de ultraperifere gebieden onder de aandacht gebracht in haar Green Deal, waarin klimaatverandering wordt aangeduid als een van de voornaamste oorzaken van het verlies aan biodiversiteit.

Met behulp van een speciaal actieplan heeft Frankrijk zijn inspanningen ten behoeve van de instandhouding van de biodiversiteit in zijn ultraperifere gebieden opgevoerd (2018). Het Franse Agentschap voor biodiversiteit biedt ondersteuning aan meer dan tachtig projecten in ultraperifere gebieden. Portugal heeft projecten gefinancierd voor de ondersteuning van biosfeerreservaten op de Azoren en Madeira. Frans-Guyana, Réunion, Guadeloupe en Mayotte zijn bezig met het opzetten van regionale agentschappen voor biodiversiteit. Martinique heeft een programma in gang gezet voor het behouden en waarderen van biodiversiteit (2019), terwijl Réunion en de Azoren lokale habitats en inheemse soorten beschermen met steun vanuit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling¹⁴ en het LIFE-programma.

Voorts hebben de ultraperifere gebieden in het kader van de Interreg-programma's hun samenwerking inzake biodiversiteit met **landen en gebieden overzee of derde landen** versterkt.

De ultraperifere gebieden herbergen een aanzienlijk deel van de biodiversiteit van de EU en dit vormt een van hun belangrijkste troeven. Er zijn onafgebroken en gecoördineerde inspanningen op alle beleidsgebieden nodig voor de instandhouding van de biodiversiteit van deze gebieden en om te verkennen welke mogelijkheden daarin besloten liggen.

Circulaire economie

In het **werkprogramma LIFE 2018-2020** richt de Commissie zich nadrukkelijk op de ultraperifere gebieden. Een van de thema's van dit werkprogramma is het **afvalbeheer** in deze gebieden. Daarnaast heeft de Commissie, op verzoek van de Canarische eilanden en met steun van Spanje, een taskforce ingesteld voor het vaststellen van belemmeringen en het bedenken van oplossingen ter verbetering van inzameling, hergebruik, recyclage en traceerbaarheid van afval op deze eilanden. Hierin zijn Europese, nationale, regionale en lokale overheden bijeengebracht. Verder stelde de Commissie voor om het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling in te zetten voor de ondersteuning van de overgang naar de circulaire economie in de periode 2021-2027.

In zijn conclusies van oktober 2019 over de circulaire economie heeft de Raad onderstreept dat het noodzakelijk is rekening te houden met de verscheidenheid aan situaties in de ultraperifere gebieden en te zorgen voor een rechtvaardige en inclusieve transitie. Verder heeft de Commissie in maart 2020 een nieuw actieplan voor de circulaire economie aangenomen waarin de gehele levenscyclus van producten aan bod komt en dat gericht is op

---

¹⁴ Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling heeft in de periode 2014-2020 ruim 54 miljoen EUR bestemd voor de biodiversiteit in de ultraperifere gebieden.

zeer intensieve sectoren, en waarin de specifieke kenmerken van de ultraperifere gebieden onder de aandacht worden gebracht.

In 2019 verklaarde Frankrijk van plan te zijn stappen te zetten naar “afvalvrije” overzeese gebieden¹⁵. De Franse regio's ontwikkelen regionale plannen voor het voorkomen en beheren van afval en de Azoren hebben hun regionale strategische afvalplan herzien.

De meeste ultraperifere gebieden werken aan actieplannen voor de circulaire economie die duurzame productie en consumptie alsook afvalbeheer bestrijken. Diverse gebieden hebben projecten ontwikkeld voor de invoering van modellen voor de circulaire economie, het terugdringen van afval en het uitbannen van plastic afval. In 2018-2019 hebben de meeste Franse ultraperifere gebieden, met hulp van het Franse Agentschap voor milieu en energie, oproepen tot het indienen van projecten voor de ontwikkeling van de circulaire economie gedaan. Zo heeft Réunion 22 projecten inzake de circulaire economie uitgevoerd, uiteenlopend van het ontwerp en de levensduur van producten tot recycling, en heeft Martinique reparatiediensten opgezet en bewustmakingscampagnes voor het terugdringen van afval georganiseerd.

De ultraperifere gebieden hebben veel te winnen bij modellen voor de circulaire economie als essentiële voorwaarde voor duurzame groei. Het is belangrijk dat de inspanningen ten behoeve van afvalbeheer worden opgevoerd, met name wat betreft het verbeteren van de circulariteit bij het beheer en de behandeling van bioafval en bij het terugdringen van afval door middel van hergebruik of reparatie.

Klimaatverandering

In haar **beoordeling van de aanpassingsstrategie van de EU** van 2018 onderstreepte de Commissie de noodzaak om bij het ontwikkelen van acties in de ultraperifere gebieden over te schakelen van kennisproductie naar kennisgebruik. Zoals in de mededeling over de **Green Deal** is aangekondigd, is de Commissie voornemens een ambitieuze EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering vast te stellen. Het werkprogramma LIFE 2018-2020 bevat nadrukkelijk projecten met betrekking tot de paraatheid voor **extreme weersomstandigheden** in de ultraperifere gebieden. In dat kader is er vanuit LIFE ondersteuning voor Guadeloupe en Frans-Guyana voor het herstel van hun ecosystemen, zodat zij hun grondgebied kunnen beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals zeespiegelstijging.

Verder stelde de Commissie voor om van klimaatverandering een investeringsprioriteit van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling 2021-2027 te maken¹⁶. Bovendien benutte de Commissie 49 miljoen EUR uit het **Solidariteitsfonds van de Europese Unie** voor de wederopbouw van Saint Martin en Guadeloupe, die in 2017 hard werden getroffen door de orkanen Irma en Maria. Dit fonds werd ook voor de ondersteuning van de Azoren aangewend, die in oktober 2019 werden geteisterd door orkaan Lorenzo¹⁷.

In 2019 heeft Frankrijk een gedelegeerde benoemd met het oog op snellere **preventieve en aanpassingsmaatregelen** in de Franse ultraperifere gebieden. De Azoren hebben in september 2019 een regionaal programma inzake klimaatverandering goedgekeurd, terwijl de Canarische eilanden in 2018 een waarnemingspost klimaatverandering hebben opgezet.

---

¹⁵ Trajectoire outre-mer 5.0.

¹⁶ Het totaal aan geplande middelen uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling ter bestrijding van klimaatverandering in de ultraperifere gebieden bedroeg in de periode 2014-2020 ongeveer 1,1 miljard EUR.

¹⁷ In december 2019 werd een voorschot op de verwachte hulp uit het Solidariteitsfonds van de Europese Unie betaald.

De ultraperifere gebieden zijn bijzonder kwetsbaar voor extreme weersomstandigheden ten gevolge van klimaatverandering. Er bestaat behoefte aan onafgebroken en gecoördineerd handelen op alle niveaus en op alle beleidsterreinen, waarbij investeringen worden ingezet ten behoeve van het aanpassingsvermogen, de opbouw van veerkracht, en de preventie van en paraatheid voor klimaatverandering.

Energie

De EU heeft wetgeving vastgesteld ter ondersteuning van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. De richtlijn hernieuwbare energie¹⁸ van 2018 – die tegen het midden van 2021 in nationale wetgeving moet zijn omgezet – erkent bijvoorbeeld de rol van lokale gemeenschappen bij de overgang naar schone energie, een rol die in geïsoleerde regio's zoals de ultraperifere gebieden van bijzonder belang is.

Tegen de achtergrond van het **initiatief “Schone energie voor de eilanden van de EU”** verstrekt de Commissie advies aan Guadeloupe, de Azoren en de Canarische eilanden over de wijze waarop strategieën en projecten met betrekking tot schone energie kunnen worden ontwikkeld en heeft zij via het jaarlijkse forum van het initiatief, dat in 2018 op de Canarische eilanden werd gehouden, de kennis van de ultraperifere gebieden over hernieuwbare energie bevorderd. Verder heeft de Commissie in 2019 een voorziening in het leven geroepen¹⁹, met steun vanuit Horizon 2020, om ten minste 100 miljoen EUR vrij te maken voor projecten op het vlak van duurzame energie op de Europese eilanden, met inbegrip van de ultraperifere gebieden. In haar mededeling over de Green Deal heeft zij toegezegd om een langetermijnbeleidskader te zullen ontwikkelen voor het versnellen van de transitie van de eilanden van de EU, hetgeen ook door de lidstaten wordt gesteund.

Met ingang van 2021 zal de **financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen** de ultraperifere gebieden aanzienlijke mogelijkheden bieden: een preferentieel tarief voor werkzaamheden op het gebied van energie (en de digitale economie en vervoer) en bijzondere aandacht in de gunningscriteria. Verder heeft de Commissie voorgesteld om de investeringen in het kader van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling 2021-2027 te richten op energie-efficiëntie maatregelen en hernieuwbare energie, zijnde één van haar prioriteiten voor een groener Europa.

Op verzoek van Réunion heeft de Commissie in 2018 een **taskforce energietransitie** ingesteld, met vertegenwoordigers van nationale en regionale diensten en de particuliere sector. Dit zal uitmonden in een actieplan ter verbetering van de coördinatie tussen de diverse initiatieven.

In 2019 deed Frankrijk oproepen ter ondersteuning van gebieden die niet met het vasteland verbonden zijn: ruim een derde van het budget van 530 miljoen EUR is bestemd voor achtergestelde bevolkingsgroepen. Spanje ondersteunt opleidingsactiviteiten en de verspreiding van kennis op het gebied van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie op de Canarische eilanden.

De ultraperifere gebieden hebben hun eigen strategieën gelanceerd voor het terugdringen van broeikasgasemissies en het verhogen van de hoeveelheid hernieuwbare energie en de mate van energie-efficiëntie. Zij hebben met nationale of Europese financiering ook projecten opgezet, zoals elektriciteitsopwekking met zonnepanelen of biomassa (Martinique, Guadeloupe, Frans-Guyana) of slimme micro-elektriciteitsnetten (Réunion). Veel ultraperifere

---

¹⁸ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82).

¹⁹ <https://www.nesoi.eu/>

gebieden hebben in elektrische mobiliteit geïnvesteerd. Sinds 2017 hebben de Canarische eilanden de tijdsperiode waarin het eiland El Hierro uitsluitend hernieuwbare energie gebruikt, meer dan verdubbeld.

Gezien de mate waarin de ultraperifere gebieden afhankelijk zijn van de invoer van fossiele brandstoffen, zijn duurzame inspanningen nodig om de energietransitie te versnellen, met name door te investeren in slimme elektriciteitsnetten en opslag, in hernieuwbare energiebronnen, waaronder mariene energie, in oplossingen voor schoon vervoer en in energie-efficiëntie. Zodoende wordt een bijdrage geleverd aan zowel de energie-autonomie van deze afgelegen gebieden als aan koolstofneutraliteit.

3. BEVORDERING VAN GROEI EN WERKGELEGENHEID

In de mededeling worden acties gepresenteerd voor het aanjagen van groei in de ultraperifere gebieden, onder meer door investeringen in onderzoek en innovatie, ondernemerschap, de ontwikkeling van vaardigheden alsook digitale en vervoersverbindingen.

Onderzoek en innovatie

Om het onderzoekspotentieel van de ultraperifere gebieden te vergroten, heeft de Commissie een oproep gedaan voor een **coördinatie- en ondersteuningsmaatregel** in het kader van het EU-onderzoeksprogramma Horizon 2020. Dit heeft geleid tot het Forward-project, in het kader waarvan universiteiten, de industrie, het maatschappelijk middenveld en overheden van alle ultraperifere gebieden bijeen zijn gekomen om **hun onderzoekscapaciteiten te inventariseren**, gebieden waarop zij uitblinken vast te stellen, en hun deelname aan internationale onderzoeksprojecten te ondersteunen.

Verder heeft de Commissie voorgesteld dat maatregelen in het kader van de doelstelling “excellentie verspreiden en de deelname verbreden” van het EU-programma “**Horizon Europa**” 2021-2027 tot de ultraperifere gebieden worden uitgebreid. Bovendien kunnen deze gebieden in de periode 2021-2027 profiteren van een nieuw instrument voor interregionale innovatie-investeringen binnen de Europese territoriale samenwerking om aan te sluiten bij mondiale waardeketens en de banden met andere Europese regio’s aan te halen ten aanzien van gemeenschappelijke gebieden van slimme specialisatie.

Om hun innovatie-ecosystemen af te stemmen op de meest veelbelovende sectoren zijn de meeste ultraperifere gebieden bezig hun **strategieën voor slimme specialisatie**²⁰ te evalueren. De Azoren, Madeira en de Canarische eilanden werken aan de transregionale specialisatiestrategie voor Macaronesië. De ultraperifere gebieden hebben initiatieven ontwikkeld om de integratie van lokale spelers in internationale onderzoeksnetwerken te stimuleren en hun deelname aan door de EU gefinancierd onderzoek te bevorderen (bv. het plan van de Azoren voor de internationalisering van wetenschap en technologie). In de vorm van het grote Franse investeringsplan voor de periode 2018-2022 onderneemt Frankrijk verdere pogingen om de innovatiecapaciteit van zijn gebieden te vergroten.

De beoogde sectoren verschillen per gebied. Sommige gebieden richtten zich op de blauwe economie, bijvoorbeeld met het Horizon 2020-project over de gevolgen van klimaatverandering voor zeevervoer, toerisme, energie en aquacultuur, waarbij Macaronesië en de Caribisch gebieden betrokken waren. Andere, zoals de Azoren en Portugal, investeerden

---

²⁰ De invoering van strategieën voor slimme specialisatie om gebieden en lidstaten te ondersteunen bij hun economische transitie is een voorwaarde om te kunnen profiteren van Europese structuur- en investeringsfondsen in de periode 2014-2020.

in de ruimtevaart in de vorm van een nieuw internationaal ruimtestation en het Portugese ruimtevaartagentschap op het eiland Santa Maria. Weer andere gebieden investeerden in de energietransitie (de maatregelen van Réunion en de Canarische eilanden om hun energiesystemen koolstofvrij te maken), in hun gezondheidszorg (Madeira, Guadeloupe) of in de ontwikkeling van agrarische hulpbronnen of cosmetische producten op basis van natuurlijke stoffen (Frans-Guyana).

Om de groei in de ultraperifere gebieden aan te jagen, is het cruciaal hun onderzoeks- en innovatievermogen te ontwikkelen. Een nauwere aansluiting bij internationale onderzoeksnetwerken en mondiale waardeketens in zowel Europa als met derde landen, kan de ultraperifere gebieden helpen bij het versterken van hun innovatiesystemen en het scheppen van werkgelegenheid.

Werkgelegenheid, onderwijs en leren

De EU-fondsen voor het cohesie- en landbouwbeleid bieden substantiële ondersteuning voor sociale ontwikkeling in de ultraperifere gebieden²¹.

In het voorstel van de Commissie voor het Europees Sociaal Fonds Plus 2021-2027 zijn voor de ultraperifere gebieden de hoogste medefinancieringspercentages zeker gesteld, is een **specifieke aanvullende toewijzing** opgenomen om werkgelegenheid, onderwijs en inclusie in deze gebieden te ondersteunen, en is 15 % van het nationale onderdeel geormerkt voor **hulp aan jongeren** in ultraperifere gebieden waar een aanzienlijk deel van de jongeren niet werkt en evenmin onderwijs of een opleiding volgt.

In 2018 heeft de Commissie microfinanciering in de Franse ultraperifere gebieden toegankelijker gemaakt door de garantie van het programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie uit te breiden tot ADIE, een vereniging die kleine ondernemers ondersteunt. Daarnaast heeft de Commissie voor Frankrijk, en voor zijn ultraperifere gebieden, de toewijzing in het kader van het **werkgelegenheidsinitiatief voor jongeren** verder verhoogd, alsook de middelen uit het **Europees Sociaal Fonds** voor Spanje, met inbegrip van de Canarische eilanden.

In datzelfde jaar heeft de Commissie in het kader van **Erasmus+** de maandelijkse toelage voor inwoners van de ultraperifere gebieden en de reistoelagen voor burgers van Mayotte en Réunion verhoogd²². De Commissie heeft ook de specifieke regels van Erasmus+ voor burgers van de ultraperifere gebieden uitgebreid tot het **Europees Solidariteitskorps**. In haar voorstel voor Erasmus 2021-2027 heeft de Commissie toegezegd de **deelname door ultraperifere gebieden aan mobiliteitsregelingen te zullen vergroten**, ook ten aanzien van de **buurlanden**, en die deelname te zullen monitoren.

Frankrijk heeft zijn wetgeving²³ herzien met het oog op stageovereenkomsten met naburige derde landen. Het merendeel van de ultraperifere gebieden – Martinique, Réunion, de Azoren, Madeira en de Canarische eilanden – hebben actieplannen geformuleerd voor het stimuleren van ondernemerschap in het kader van het Interreg-project GROW RUP, dat is gericht op werklozen in de blauwe en groene economie. Frans-Guyana heeft een beroepsgeoriënteerde

---

²¹ Uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling is in de periode 2014-2020 in totaal meer 3 miljard EUR toegekend ten behoeve van sociale inclusie, onderwijs, beroepsopleidingen en werkgelegenheid in de ultraperifere gebieden.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²² Door het instellen van speciale reistoelagen voor inwoners die meer dan 8 000 kilometer moeten reizen.

²³ “Loi relative à la liberté de choisir son avenir professionnel”, 5.9.2018.

bachelorgraad in de ruimtevaart ingesteld; Réunion investeert in zijn regionale universiteit; en de Azoren hebben diverse initiatieven opgestart om de arbeidsparticipatie onder jongeren te stimuleren.

Om tegemoet te komen aan arbeidsmarktbehoeften en de inzetbaarheid van mensen op de arbeidsmarkt te vergroten, is verdere ontwikkeling van vaardigheden cruciaal, in het bijzonder onder jongeren. Nadere investeringen in internationale mobiliteit kunnen leiden tot betere samenwerking met naburige landen en meer regionale integratie.

Concurrentievermogen, ondernemerschap en de eengemaakte markt

In het kader van het cohesie- en landbouwbeleid van de EU wordt substantiële ondersteuning geboden aan de bevordering van het concurrentievermogen van kmo's in de ultraperifere gebieden²⁴.

Om deze gebieden ruimere toegang tot financiering te verschaffen, heeft de **Europese investeringsadvieshub** de situatie in alle gebieden onderzocht en voorstellen gedaan voor manieren waarop de financiële ondersteuning gemaximaliseerd kan worden, onder meer vanuit het Europees Fonds voor strategische investeringen²⁵. De Commissie heeft discussies aangezwengeld met nationale en regionale autoriteiten en financiële instellingen over de voorgestelde oplossingen en de uitvoering daarvan aangemoedigd. Daarnaast worden lidstaten in het Commissievoorstel voor het InvestEU-programma aangemoedigd om vormen van marktfalen in de ultraperifere gebieden te verhelpen en het programma te benutten voor het aantrekken van particuliere investeringen en het opschalen van hefboomfinanciering.

In 2019 heeft de Commissie in het kader van **Erasmus voor jonge ondernemers** een oproep tot het indienen van voorstellen doen uitgaan en aanvragers aangemoedigd om entiteiten uit de ultraperifere gebieden op te nemen. Als gevolg daarvan is er nu een eerste contactpunt in Martinique dat lokale ondernemers helpt. Ook in het Commissievoorstel voor het **programma voor de eengemaakte markt 2021-2027** wordt de noodzaak onderstreept om de ultraperifere gebieden beter in de interne markt te integreren. Daarnaast heeft de Commissie voorgesteld dat het **Europees Fonds voor regionale ontwikkeling** blijft voorzien in een specifieke toewijzing ter compensatie van de extra kosten waarmee bedrijven in deze gebieden te maken hebben. Op de Azoren, Madeira, de Canarische eilanden, Martinique, Guadeloupe en Réunion is ondersteuning vanuit het **Enterprise Europe Network** beschikbaar.

Frankrijk heeft ondernemingen in zijn ultraperifere gebieden ondersteuning geboden in de vorm van speciale belastingregelingen of financieringsvoorwaarden. De Canarische eilanden en Martinique hebben internationaliseringsstrategieën opgesteld. Sommige gebieden hebben hun handelsbetrekkingen met naburige derde landen geïntensiveerd, zoals Guadeloupe, dat bedrijven helpt om naar de Verenigde Staten te exporteren, of Réunion dat, met steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, een dienst heeft opgezet om startende bedrijven in Mozambique te helpen, alsmede financieringsinstrumenten voor kmo's. Mayotte en Réunion zijn bezig met de oprichting van technopoles.

---

²⁴ Vanuit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling worden projecten medegefinancierd ter ondersteuning van het concurrentievermogen van kmo's in de ultraperifere gebieden, ten belope van 1,5 miljard EUR in de periode 2014-2020.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/outermost-regions/pdf/rup_2019/invest_platform_feasibility_study_en.pdf

Op alle niveaus moeten meer pogingen worden ondernomen om ondernemerschap te versterken en het concurrentievermogen in kansrijke sectoren zoals biodiversiteit en de blauwe economie te vergroten.

Digitale toegankelijkheid

In 2017 heeft de Commissie het EU-netwerk van **adviesbureaus voor breedband** gelanceerd om lidstaten en gebieden te helpen bij het formuleren en uitvoeren van strategieën die breedband naar gebieden moeten krijgen die niet door commerciële partijen worden bediend. De Commissie heeft de deelname van de ultraperifere gebieden in dit netwerk aangemoedigd en geadviseerd dat de lidstaten die betrokkenheid ondersteunen. De Commissie heeft tevens twee grote projecten voor snelle breedbandnetwerken in Réunion (2018) en Martinique (2019) goedgekeurd. Hieraan zal vanuit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling ondersteuning worden geboden. In haar voorstel voor het programma Digitaal Europa 2021-2027 overweegt de Commissie speciale digitale entiteiten in de ultraperifere gebieden en heeft zij deze gebieden in de gunningscriteria met nadruk vermeld. In het kader van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen 2021-2027 komen ook projecten voor steun in aanmerking die een bijdrage leveren aan nieuwe of vernieuwde backbonenetwerken, waaronder onderzeese kabels tussen lidstaten en tussen de Unie en derde landen. Verder bevat de indicatieve lijst van infrastructuurprojecten van gemeenschappelijk belang op het gebied van digitale connectiviteit, behorend bij het voorstel²⁶ voor de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen zoals gewijzigd door het Europees Parlement en de Raad,²⁷ een nieuwe onderzeese kabel die Madeira, de Azoren en het Portugese vasteland met elkaar verbindt. Projecten op het gebied van digitale connectiviteit in de ultraperifere gebieden kunnen profiteren van een hoger medefinancieringspercentage.

Frankrijk heeft de digitale vaardigheden verbeterd door in onderwijscentra te investeren, terwijl Madeira en de Canarische eilanden nieuwe cursussen hebben ontwikkeld. In 2019 heeft Portugal een werkgroep opgericht om voorbereidingen te treffen voor de vervanging van de onderzeese kabels tussen zijn ultraperifere gebieden en het vasteland. Daarnaast zijn Madeira en Frans-Guyana voornemens om zich met EU-steun ten bedrage van 26,5 miljoen EUR aan te laten sluiten op de onderzeese kabel die Portugal met Brazilië verbindt.

Verdere digitalisering van de ultraperifere gebieden door middel van goede connectiviteit met de EU en derde landen is van belang om te zorgen dat deze gebieden kunnen profiteren van de digitale eengemaakte markt en internationaal kunnen ondernemen. Het netwerk van adviesbureaus voor breedband kan, door middel van uitwisseling van goede praktijken en technische ondersteuning, de ultraperifere gebieden helpen om hun capaciteit voor de uitvoering van projecten in deze sector te vergroten.

Vervoer

In de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen 2021-2027 heeft de Commissie specifieke bepalingen ten aanzien van de ultraperifere gebieden voorgesteld: vervoersgerelateerde werken, zoals verbindingen met luchthavens, havens en stedelijke knooppunten in deze gebieden komen in aanmerking voor financiering en kunnen profiteren van een hoger medefinancieringspercentage.

Bovendien heeft de Commissie voorgesteld dat de ultraperifere gebieden bij wijze van uitzondering kunnen putten uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling 2021-2027

---

²⁶ Deel V van de bijlage bij het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de Connecting Europe Facility – COM(2018) 438 final.

²⁷ Trialoog over de verordening tot vaststelling van de Connecting Europe Facility op 7 maart 2019.

voor investeringen in **luchthaveninfrastructuur**. In 2019 heeft de Commissie de ultraperifere gebieden verder voorzien van een analyse van hun ontsluitingsbehoeften en mogelijke infrastructurele en met diensten verband houdende projecten in kaart gebracht.

De Commissie is van plan in 2021 een voorstel te doen tot herziening van de **richtlijnen van het trans-Europese vervoersnetwerk** en om in dat verband de specifieke zorgen van de ultraperifere gebieden te onderzoeken. De Europese Investeringsbank, tot slot, heeft respectievelijk 100 miljoen en 60 miljoen EUR geïnvesteerd in de luchthavens van Réunion en Guadeloupe, met ondersteuning vanuit het Europees Fonds voor strategische investeringen.

De ultraperifere gebieden hebben met de steun vanuit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling de interne infrastructuur voor weg- en zeevervoer verder verbeterd. Dit betreft onder meer het veiliger maken van de weginfrastructuur en de ontwikkeling van het openbaar vervoer in Madeira, Frans-Guyana en Mayotte, alsook het verbeteren van de toegankelijkheid van de diverse eilanden van de Azoren. Daarnaast werkt Frans-Guyana aan nieuwe zeevaartroutes naar derde landen en Guadeloupe aan een nieuwe lijndienst naar de Verenigde Staten.

Ten behoeve van de connectiviteit in de ultraperifere gebieden zijn op Europees, nationaal en regionaal niveau blijvende inspanningen nodig. Met het oog daarop is het van belang dat aan de planning van een reeks deugdelijke projecten wordt gewerkt en de beschikbare ondersteuning wordt geoptimaliseerd.

4. DE SAMENWERKING VAN ULTRAPERIFERE GEBIEDEN MET HUN BUURLANDEN EN DAARBUITEN UITBREIDEN

Het voorstel van de Commissie voor Europese territoriale samenwerking 2021-2027 beoogt **de samenwerking tussen de ultraperifere gebieden en hun buurlanden te vergemakkelijken** met behulp van een geormerkt budget en soepele samenwerkingsregels, afgestemd op het externe financieringsinstrument. In verband hiermee hebben de ultraperifere gebieden in 2019 goede praktijken uitgewisseld om **gezamenlijke projecten te faciliteren** en gemeenschappelijke platforms opgezet met externe programma's.

De EU is onderhandelingen over de post-Cotonou-overeenkomst begonnen met de staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, met een onderhandelingsmandaat waarin de noodzaak is vastgelegd om rekening te houden met de zorgen en omstandigheden van de ultraperifere gebieden. Deze overeenkomst is belangrijk om de samenwerking rond mondiale kwesties, zoals oceaangovernance, vorm te geven.

In 2019 is Guadeloupe lid geworden van de Organisatie van Oost-Caribische Staten en heeft Saint Martin een verzoek ingediend om te worden toegelaten als waarnemer. Frans-Guyana is een onderzoek gestart naar de belemmeringen waarmee lokale ondernemingen geconfronteerd worden, terwijl Martinique en Réunion hebben bijgedragen aan de internationalisering van het lokale bedrijfsleven en Réunion en Mayotte de studentenmobiliteit naar derde landen hebben ondersteund. De ultraperifere gebieden hebben deelgenomen aan regionale projecten voor samenwerking met hun buurlanden, bijvoorbeeld inzake vervoer, gezondheidszorg, blauw toerisme en vaardigheden. De gebieden in Macaronesië hebben, via het Hexagone-project in het kader van hun programma voor territoriale samenwerking, de samenwerking met Kaapverdië, Mauritanië en Senegal geïntensiveerd. In 2018 en 2019 hebben de landen in de Caribische Zee, samen met de ultraperifere gebieden aldaar, een gezamenlijke oefening uitgevoerd om het systeem voor vroegtijdige tsunamiwaarschuwingen te testen.

Sommige ultraperifere gebieden hebben staan voor grote sociaaleconomische uitdagingen als gevolg van **migratie**. Met het oog daarop bevatten nationale programma's die vanuit diverse

EU-fondsen worden ondersteund, een aantal speciale maatregelen. Vanuit het EU-fonds voor asiel, migratie en integratie en het Fonds voor interne veiligheid is bijvoorbeeld ondersteuning verleend met betrekking tot de behandeling van asielaanvragen in Frans-Guyana, de ontwikkeling van het Europees grensbewakingssysteem op de Azoren en Madeira, en de maatschappelijke en arbeidsmarktintegratie van migranten op de Canarische eilanden. Frankrijk heeft op Mayotte speciale migratiediensten opgezet. Op Madeira is met middelen voor het cohesiebeleid bijgedragen aan projecten die gezondheidszorg, onderwijs, sociale zekerheid en huisvesting aan Venezolaanse burgers bieden. Wat de mobiliteit met de **buurlanden** betreft, heeft de EU de banden met Marokko opnieuw aangehaald, waarvan de Associatieraad EU-Marokko van juni 2019 een bevestiging vormt.

Om nieuwe kansen voor samenwerking te kunnen benutten, is het van groot belang om in de naburige landen vertrouwen op te bouwen en gemeenschappelijke praktijken te ontwikkelen voor het delen van hulpbronnen. Dit streven kan worden ondersteund door platforms waarbij belanghebbenden bij zowel het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling als het Europees Ontwikkelingsfonds betrokken zijn. Overeenkomsten over mobiliteitspartnerschappen kunnen regionale integratie soepeler doen verlopen.

5. CONCLUSIES

De uitvoering van de mededeling van de Commissie “Een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de EU” van 2017 ligt goed op koers. In krap twee jaar tijd heeft de mededeling positieve resultaten voor de ultraperifere gebieden opgeleverd.

De Commissie heeft haar toezeggingen gestand gedaan door in een breed scala aan EU-programma's speciale kansen voor de ultraperifere gebieden te scheppen, door EU-wetgeving, -beleid en -instrumenten consequent aan hun behoeften en belangen aan te passen, en door deze gebieden op maat gesneden oplossingen te bieden. Het is belangrijk dat het Europees Parlement en de Raad goedkeuring verlenen aan de EU-programma's voor de periode 2021-2027 die passende toegang en specifieke voorwaarden voor de ultraperifere gebieden bevatten, zoals door de Commissie is voorgesteld.

De ultraperifere gebieden en hun respectieve lidstaten hebben hunnerzijds het nodige gedaan door regionale en nationale strategieën vast te stellen en concrete initiatieven te ontwikkelen voor de uitvoering van de mededeling, en door hun stem in de beleidsvorming te laten horen.

Gezien de reeds geboekte vooruitgang is het voor een volledige uitvoering van de mededeling **noodzakelijk dat – op alle niveaus – de inspanningen worden opgevoerd en geconcentreerd op belangrijke sectoren: de aanpak van klimaatverandering, de bescherming van biodiversiteit, de overgang naar een circulaire economie en de overstap naar hernieuwbare energie**. Om in deze kwetsbare, afgelegen en geïsoleerde EU-gebieden duurzame groei te creëren, is het uiterst belangrijk dat er in deze sectoren wordt geïnvesteerd. Om die reden zal de Commissie bijzondere aandacht besteden aan de rol van de ultraperifere gebieden in de Green Deal en rekening houden met hun kwetsbaarheden en troeven. Voor investeringen in die sectoren geldt dat het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling een belangrijke financieringsbron is.

Daarnaast moeten inspanningen worden geleverd voor de verdere ontwikkeling van de blauwe economie en om de connectiviteit in de ultraperifere gebieden te verbeteren. Investeringen in vaardigheden blijven een belangrijke factor bij het scheppen van werkgelegenheid en het ondersteunen van ondernemerschap in alle sectoren.

Een robuust partnerschap en een nauwe samenwerking tussen de Europese Unie, de ultraperifere gebieden en hun respectieve lidstaten blijven essentieel om het potentieel van deze afgelegen gebieden te kunnen ontwikkelen en bij te dragen aan de overgang naar een groene economie waarin mensen op de eerste plaats komen. Hoewel de omstandigheden per ultraperifeer gebied aanmerkelijk verschillen, is er nog een lange weg te gaan alvorens de ongelijkheden tussen deze gebieden en het Europese continent zijn overbrugd.

Door de ultraperifere gebieden de hand te reiken, wordt een bijdrage geleverd aan een inclusieve Europese Unie **die niemand in de steek laat**. Op hun beurt kunnen de ultraperifere gebieden, met hun unieke troeven, een grote bijdrage leveren aan **een groenere, klimaatneutrale en duurzame Europese Unie**.